Gn 19,30-38 Lot a jeho dcery

Autor přípravy

Abigail Hudcová

1. První reakce
  Je to tak odstrašující záležitost budící hnus a odpor!
  Proč se dostalo toto vyprávění do Bible?
  Můžeme z toho příběhu něco zaslechnout pro sebe, kromě upozornění, že krvesmilstvo je špatné?

2.Text
2.1. Poznámky k jednotlivým veršům
v.30: Lot se svými dcerami zamířili ze Sóaru na horu. V předchozím oddílu Lot s Hospodinem intenzivně smlouvá, když se rozhoduje, kam půjde jeho rodina po záchraně ze Sodomy. Lot trvá na Sóaru, Hospodin souhlasí, a přece nakonec Lot Sóar opouští a jde na horu.

bál se – to byl důvod, proč se nechce Lot usadit v Sóaru. Ale vždyť o to tak stál a Hospodin přislíbil v městečku Lotovi bezpečí. Ale Lot zase s Hospodinem nepočítá, má strach, raději jedná podle svého. To není bázeň před Hospodinem, to je strach, který žene člověka k neposlušnosti, ke svévolnému jednání. Lot bere zase život do svých rukou. Nebude se řídit nežli svým vlastním úsudkem a uvážením.

v. 31nn: Ve stejném duchu jednají i Lotovy dcery. Otec našel bezpečné místo v jeskyni a nyní jsou na řadě ony. Chopí se iniciativy. Otce opijí a podaří se jim, že s ním otěhotní.

v.32: jeskyně – na jiných místech místo úkrytu, místo záchrany (viz David), místo hrobu (Sára), zde místo nového počátku, který je stejně temný jako to místo

budeme s ním ležet - je pravděpodobné, že krvesmilstvo mezi Moábci a Amónci nebylo tak zcela běžnou záležitostí, jak se někdy domníváme, ale možná jenom proto, že v pohanském okolí byly příbuzenské sňatky zárukou vybranosti a čistoty rodu. Lotovy dcery byly bezpochyby ovlivněny touto pohanskou tradicí.

víno - zde není obyčejným opojným nápojem, ale nejspíš má funkci nápoje lásky.

tak dáme život potomstvu ze svého otce – opakuje se ještě ve v.34 – svědčí to o tom, že jde nejspíš o kultický obřad.

v. 37 a 38: Amón znamená syn božstva Amóna, doslova přeloženo „syn nejbližšího příbuzného“, Moáb „z vlastního otce“. Tak se praotco-vé obou národů již svým početím a narozením připodobnili bohům. Narodili se stejně jako se rodí boží synové. Podle pohanského náboženství první anebo jediný bůh může totiž zplodit svého syna jenom se svou vlastní dcerou. Ale nejen způsob jejich početí a narození, i podmínky, do kterých se rodí boží synové, odpovídají dávným mýtům. Rodí se v době tísně, v době temné, kdy starý svět skončil. Moáb a Amón se rodí uprostřed pouštní a polopouštní pustiny, kdesi na hoře, v jeskyni. Přicházejí na svět v době beznaděje, v době, kdy už s jejich vlastním otcem nikdo vážně nepočítá, neboť je to stařec. Přicházejí na svět, aby svého otce nahradili, aby světu svého otce prezentovali. Přicházejí s novou silou a novou energií. Jejich zrozením svítá nová naděje.

2.2. Dnešní pohled na text

Podle některých vykladačů zde máme co dělat s legendou o mimořádném původu dvou národů Moábců a Amónců. Amónci i Moábci byli nejspíš na svůj původ hrdí. Vyprávěli si legendu o svém původu s posvátnou úctou. Vždyť mimořádné osobnosti se také musí mimořádně zrodit. To je psychologická i mythologická danost. Podobně si ovšem nevymodelovali původ praotců a zakladatelů národa jenom Moábci a Amónci, ale i Židé. Jak se rodí praotcové Izraele a vůbec velké biblické postavy? Často z neplodných žen, také mimořádným, zvláštním způsobem. A přece je to jiné. Konkrétně připomeňme třeba právě Abrahama a Sáru. Po prvním nezdařeném pokusu věci ovlivnit s obrovskou trpělivostí čekají na splnění Božích zaslíbení. Židé mýty, které přejali, přeznačili a jednoznačně položili důraz na Boží iniciativu a svrchovanost. Zdá se, že i křesťané sáhli ať už vědomě či nevědomky po podobných mythologických představách, když chtěli vyjádřit, jak rozumějí Boží milosti a svrchované moci, jak rozumějí Ježíši Nazaretskému, kde se tady na světě vzal a co jeho příchod pro tento svět znamenal. Marie - lidská dcera rodí Bohu jeho syna. I narození do chudičkých poměrů koresponduje s prastarým mytologickým rámcem.

Ovšem je tu rozdíl mezi legendami pohanských národů jako byli Moábci a Amónci a těmi židovskými a křesťanskými. Zatímco Moábci a Amónci se podle své legendy sami chápali iniciativy a pokoušeli se svou aktivitou sami vstoupit do božských sfér, sami si chtěli zajistit budoucnost, v příbězích praotců i narození Ježíše Krista je to obráceně. Bůh sám jedná, sám sestupuje do našich trápení, bolestí, nemusíme jej svádět. Přichází sám. Nemusíme jej obelhávat, nemusíme jím manipulovat, on jedná sám a o své vůli. Nemusíme jej opíjet, on ví, co dělá. Tolik pro srovnání pohanských na jedné straně a židovských a křesťanských

vyprávění a legend na straně druhé.

3. Teologická témata a podněty pro kázání
Co nám může povědět samotný příběh Lota a jeho dcer? Může nám být nějak k užitku?

Lot a téměř celá jeho rodina byli zachráněni z pohromy, která postihla Sodomu. Jen Lotova žena se nemohla rozloučit s tím, čím doposud žila. A dopadla špatně. Ale i samotný Lot byl liknavý a musel být přinucen ze Sodomy vyjít. Někdy je potřeba člověka k záchraně doslova dokopat, přinutit vyjít, třeba i proti jeho vůli.

Žalmista v Ž 32 říká: Svou cestu svěř Hospodinu, doufej v něho, on sám bude jednat. V příběhu Lota a jeho rodiny nenajdeme ani chvíli, kdy by tohle platilo. Lot a jeho dcery byli fyzicky zachráněni, ale nedokázali se oprostit od starého způsobu života. I s tím musíme počítat, že to tak prostě chodí. Po nějaké katastrofě, po přečkání nebezpečí čekáme, že se člověk nebo společnost změní. Teď už to musí být s tím naším světem docela jiné, už se poučil, říkáme si. Ale je to omyl. Často člověk pokračuje v tom, v čem byl navyklý. Záchrana fyzická není záchrana, o níž mluví Bible. Biblická záchrana je spása, tj. vytržení ze zmaru, z nicoty, z hříchu. Spása znamená, že člověku je otevřena nová možnost, je mu dána příležitost nového začátku, šance začít jinak a člověk se jí chopí. Z počínání Lotových dcer je zcela zřejmé, že pokračují v sodomářství, v násilnictví páchaném na druhém člověku. To, co dělají, není nová cesta, to není cesta spásy a záchrany.

Mohlo by se zdát, že Lot je jen pasivním účastníkem. Ale to, co se stane, je jen ukázkou, kam až to s váhavostí a laxností ve víře může dojít. Nico ter Linden v knize Povídá se píše: Jak malý vliv měla Lotova víra na jeho okolí. Ani Lotovy dcery nebyly jeho vírou příliš zasaženy. A tak to bylo i s Lotem. Nedokázal se chopit příležitosti záchrany, a tak šel z neštěstí do neštěstí. Jako by Abrahamova víra zůstala pro něj vlastně celý život zavřenou knihou. Lot prostě stále zůstává Lotem. Naplněn strachem dělá nové hlouposti. Ze Sóaru utíká do hor, aby tam přežil s dcerami katastrofu. A co dál? Lotovy dcery mají o tom svou představu.

Kdyby nešlo o kultickou záležitost, našlo by se jiné odůvodnění počínání Lotových dcer nebo ospravedlnění jejich jednání. Třeba - že nebylo dostatek vhodných mužů, s nimiž by mohly uzavřít manželství anebo že by se s nimi po zničené Sodomě nikdo nechtěl zaplést. Ať tak či onak, v Izraeli bylo každopádně krvesmilstvo přísně zakázáno a nebylo pro ně omluvy. Ale tento malý, životachtivý nárůdek má svéráznou představu plodného života a spásy. A tak zanedlouho chová Lot dva chlapečky, syny a vnuky zároveň. Krvesmilstvo ani jiné excesy nemohou být omluvou pro špatné jednání v žádné kritické situaci. Krvesmilstvo není nový

začátek, k němuž dostaly Lotovy dcery šanci. To není cesta kupředu.

Máme před očima dvojí svět: svět Lotův a svět Abrahama a Sáry. Jsou rozdílné: svět založený na vlastních schopnostech, na vlastní síle a moci, a svět, který počítá s Boží svrchovaností a s Boží iniciativou, založený na Boží milosti, lásce a oběti.

Ale život není tak černobílý. Moáb a Amón nejsou jednou provždy odsouzeni k prokletí, ačkoli z nich vzejdou dva národy po většinu času Božímu lidu nepřátelské, svou modloslužbou pro Izrael odpuzující a varující. Z dalších biblických vyprávění se dozvíme, že z Moábu vzejde Rut, pramáti krále Davida, předchůdkyně Pána Ježíše Krista. Pán Bůh si užívá někdy prazvláštních cest a způsobů. A když se Moábská Rut přimkne k lidu Božímu, už zase vychází slunce a rozednívá se, aby nakonec vzešlo Světlo celému světu.

edice

22
stáhnout PDF